

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ו שנת ה'כ"ב לעלון
פרשת וירא הפטרה ואשה אחת
כניסת השבת: 16:27
יציאת השבת: 17:17
לשיטת רבנו תם: 17:51
גיליון מס' 960
בשם אב: המאמץ אפי ששון אורי

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז - ביאורים לפרשה

ויאמרו אליו איה שרה אשתך (יה, יט)

רש"י מביא את דרשת הגמ' (בבא מציעא פז.) נקוד על אי"ו שבאליו ותניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מקום שהכתב רבה על הנקודה אתה דורש הכתב וכו' שאלו איז אברהם למדנו שישאל אדם באכסניא שלו וגו'.

הזרע שמשון זי"ע מביא דברי המדרש שכידוע שאף המלאכים דיברו עם שרה, ולמה הם שאלו את שרה איה אברהם? אם רוצים לשאול על שרה מובנת התשובה כידוע שלפי שרצו להודיע לאברהם שהיתה צנועה. ועוד, לפי שרצו לשגר לה כוס של ברכה מסעודתם.

אך ידוע הדבר שלא היה למלאכים להרבות דברים שלא לצורך, ובוודאי ידעו היכן אברהם נמצא, ופשוט שכאשר מגיעים אורחים בעל הבית טרוד בהכנת הסעודה ואין לו פניה אליהם, מדוע שאלו המלאכים את שרה היכן אברהם?

והזרע שמשון כתב לבאר שלמלאכים לא היה להם יצר הרע המושכם לתאוה, כלומר אין להם איסור לדבר עם אשה וממילא אין להם עבירה, והראיה היא שהמלאך דיבר עם הגר, ועם אשת מנוח (שהרי המלאך יכל לדבר ישירות עם מנוח בעלה) ואף בפעם השנית חזר ודבר עם אשת מנוח למרות שבעלה לא היה נוכח באותה עת.

אצל שרה המלאכים התנהגו כמידת דרך ארץ כיון שאברהם רץ אחר הבקר ונשתתה שם הרבה זמן יותר מהרגיל (רץ למערת המכפלה) כדי להביאו לשחיטה, ולכן הם שאלו. ועוד, אם לא היו שואלים אותה המלאכים על אברהם, היא היתה מגלה שהם מלאכים, וכדי שהדבר לא יתגלה הם שאלו, ואמרו לה שאין צורך בכל הטורח שעושה בעלה לסעודה, שבדבר מועט הם מתרצים ללא צורך בסעודה גדולה.

לשון רבים

ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם (כב, ה)

השר שלום מבעלזא, נפגש פעם עם אציל אחד משרי המלוכה שלמרות היותו נכרי, התעניין בדת ישראל והכיר מעט את קורותיו.

אמור נא לי, פנה הגוי אל הרבי ושאל: בתורתכם מסופר על אברהם אבינו שיצא לעקוד את יצחק בנו, אולם נאמר שם כשפנה אל נערו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם. ואם השתמש אברהם בלשון רבים ונשובה אליכם הרי שמראש ידע אברהם שאינו הולך לשחוט את יצחק, ומה איפה כל מסירות נפשו?

הביט בו הרבי, וראה כי השר מחשיב את עצמו מאוד ורחוק מן הענווה והשיב מיד: הרי דרכם של מלכים ושרים שהם מדברים על עצמם בלשון רבים ואומרים 'אנו' במקום 'אני', והרי אברהם היה אב לארם ומלך על כל העולם, ולפיכך השתמש בלשון ונשובה למרות שכונתו לא הייתה אלא על עצמו.

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם, אכ"ר
לע"נ אביהם ה"ה רחמים בן חותה ז"ל

עטרת פז - עמך עורך

אחד מיסודות האמונה של עם ישראל הוא במעשה העקידה והאמונה הבטוחה בה' יתברך ללא זיק של ערעור או שאלה, מעשה העקידה פותח למעשה את תפלת שחרית, מעשה העקידה אף מקשר אותנו בימי הרחמים והסליחות וחודש תשרי, החל מראש השנה באזכרת מעשה עקידה ועד ליום הכיפורים וגם שם במעשה עקידה.

מעשה העקידה פותח בציווי של ה"ת לאברהם אבינו ע"ה קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת... והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך. וכאן הקב"ה אינו מגלה לאברהם אבינו על איזה הר יעקוד את יצחק, אלא אברהם צריך לאתר את המקום המתאים והמקודש לקיום העקדה. אברהם מחפש שלשה ימים. ולכאורה, הוא מחכה לאמירה אלוקית שהנה הגיע להר, אולם... ביום השלישי וישא אברהם את עינו וירא את המקום מרחוק, אם כן אין הקב"ה אומר לו מאומה אלא אברהם אבינו מעצמו מבחין ומגלה את המקום מסימנים שידע בטרם יציאתו מביתו למקום העקידה, למקום שלהבתיה הוא הר המוריה.

חז"ל במדרשיהם (תנחומא) מספרים לנו שבאותם שלשה ימים גורליים לאברהם וליצחק, נגלה לאברהם השטן בדמות זקן ואמר לו: לאן אתה הולך? אמר לו אברהם להתפלל!! אמר לו: ומי שהולך להתפלל למה אש ומאכלת ועצים על כתפו? אמר לו: שמא נשתתה יום או יומיים ונשחט ונאפה ונאכל!! אמר לו, זקן, לא שם הייתי כשאמר לך הקב"ה קח את בנך, וזקן שכמותך ילך ויאבד בן שניתן לו למאה שנה!!! [השטן התייאש לראשונה]. אח"כ נדמה לו ליצחק כבחור וניסה לערער את בטחונו בציווי העקדה. [השטן נכשל בשנית] אח"כ כיוון שראה שלא קיבלו ממנו... הלך ונעשה לפניו כנהר גדול, כיוון שהגיעו עד חצי הנהר הגיעו מיד עד צווארו, אמר אברהם אם אני או יצחק בני טובע מי יקיים מאמריך, על מי יתייחד שמך, אמר לו הקב"ה חיך שעל ידך יתייחד שמי בעולם.

שלשת הצורות שהשטן מתגלה הן צורות שונות של טענות כנגד העקדה ועושה [אברהם אבינו ויצחק אבינו]: הזקן השקול בדעתו טוען מהבחינה ההגיונית והשכלית!!!! ההבדל שכל ימיו עוד לפניו טוען שע"י העקדה לא יוכל לקיים את ייעודו בעולם, וגם השטן שזהו ה"נדר" טוען כנגד מעשה זה. ובכל אופן אברהם מתוך ברור ומחשבה מגיע למסקנה שהעניין האלוקי עליון יותר וישנם מצבים כאלו שצריך למסור את הנפש על קדושת ה'. בכל אלה אברהם מתבונן משך שלשת הימים הללו ומגיע למסקנות חד משמעיות, על כן אין הוא צריך בסימן או בת קול מה' יתברך המורה לו כי אכן הגיע והעפיל להר, אלא מתוכו עצמו [אברהם] הוא רואה את ההר בוודאות גמורה.

אלו המתבוננים על החיים בעין האנושית החיצונית טוענים שאין ערך עליון יותר מהחיים עצמם, אך המתבוננים בעין אלוקית על החיים, יודעים שאמנם קדושת החיים היא ערך עליון, אך ההגדרה האמתית של החיים היא, חיים בדבקות אלוקית וחיים כאלה הממלאים את הנשמה האלוקית שבתוכנו - הם באמת עצם החיים, ולכן חז"ל הורנו את הדרך והמעשה במעשה העקידה באופן תמידי ויומי, לזכור ולהזכיר לנו את ערך הדבקות בהי"ת.

שבת שלום, תענוך

הליכות מלכי – הלכות נטילת ידים

נטילת ידים היא מצוה דרבנן, כך פסק הרמב"ם (פ"ו מהל' ברכות ה"ב). ודינם כמו סרך התרומה שהכהנים שאכלו תרומה היו צריכין ליטול ידיהם מדברי סופרים קודם אכילת תרומה כדי שלא יטמאוהו בנגיעתן, וכדי שיהיו רגילין הכהנים בה, גזרו חז"ל גם כן על כל איש ישראל האוכל פת, שאסור לאכול עד שיטול ידיו (משנ"ב סי' קנח סק"א). ישנם כמה דינים שמעכבים הנטילה, כגון הטבעות, ומים שנעשה בהם מלאכה, וכח גברא, ונגיעת היד שנוטל ביד שלא נטל שצריך נגוב ולחזור וליטול, וזהמת הצפרנים שמעכבים הנטילה וכדומה. וידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה שהמזלזל בנטילת ידים חייב נדוי (ברכות יט). ובא לידי עניות (שבת סב:) שכן על נטילת ידים ראשי תיבות עני. ולכן **טהר ידים יוסיף אומץ** (איוב יז, ט), ויזהר לידע כל דיני נטילת ידים מפי ספרים ומפי סופרים, וישמור ליטול ידיו נטילה כתקונה וימלא ידיו מברכת ה'.

מים אחרונים

נטילת מים אחרונים כידוע שנטילה זו היא חובה (עירובין יז: חולין קה:) עד שלמחנה היוצאים למלחמה פטרו מנטילת מים ראשונים, וחייבו בנטילת מים אחרונים משום דחמירא סכנתא, ואף גם בזמן הזה אפילו דלא שכיח מלח סדומית וליכא סכנתא, מכל מקום חיובא רמיא עלן לקיים דברי חכמים, שאם אינו מסמא עיני בשר מסמא עיני השכל והנפש, שכל דבריהם ראשם מגיע השמימה וסודם רם ונישא. ובני אדם מזלזלים בנטילה זו גם כן ואין נוטלים מים אחרונים, אלא באכלם על השולחן בחברת בני הבית, אבל אם אוכל ביום פתו בחנות, או בלכתו בדרך אין חוששים, ועברה היא בידם, והאיש הירא יהיה לו בחנותו, או בלכתו בדרך כלי מוכן ליטול וכלי לקבל המים, שמים אחרונים אין נוטלים אלא בכלי ובזה ינצל מכל רע.

נטילה על דבר שטבולו בעשקה

מין בשלחנו הטהור (סי' קנח סע' ד) פסק ליטול ידיים בדברים שאוכלם בהטבלה כגון: בדבש או מים או יין או שמן או חלב, וגם בזה רבים מעמי הארץ מקליין בה, ואין נוהרין בה אלא בליל פסח, שטבולין כרפס במים ומה נשתנה הלילה הזה, ואמנם המשנה ברורה כתב שהמקל יש לו על מי לסמוך, אך מ"מ האיש הירא את דבר ה' לא יקל ולא יעבור דברי חכמים בשום זמן מהזמנים, ולא יאכל שום דבר שטבול במשקה בלי נטילת ידים, ומיהו אם הוא מבושל כגון: מרקחת ויגורט ומעשה קדרה וכדומה ואוכל על ידי כף ומזלג אז אין צריך נטילה.

נטילה לצורך תפילה

נטילה לצורך תפילה אם הסיח דעתו ואמר בגמרא (פסחים מו.) נטילה לתפילה עד ארבעה מילין צריך להלך אם הוא לפניו כדי ליטול ידיו, ולאחריו עד מיל חזור. וגם בזה המון העם אין נוהרים. וכן אם הוא לומד ונגע בצואת האף או בצואת האוזן או חך ראשו או נגע במקומות המכוסין, צריך נטילה לכבוד התורה. וכן אם ארע לו כן בהיותו אוכל פת צריך נטילה. ולא יקרב ללמוד או להתפלל או לברך או לאכול בגוף טמא, כי כיון שנטמאו ידיו נטמא גופו. וטהר ידים יוסיף אומץ, כי העובר על התורה או דברי חכמים בדברים קלים לעשות, שאין בהם טרחה כל כך ולא חסרון כים, יכבד עניו על אשר לא שת ליבו לקיים דברי חכמים, זה כלל גדול. עיין גם באורך בספר פלא יועץ, ואכמ"ל.

קומי אורי – סיפור לשבת קודש

אלמנה צעירה, מטופלת ביתומים רבים, התגוררה בעירו של ר' שמואל. פרה חולבת היתה לה, לאשה, וממכירת חלבה פרנסה האלמנה את משפחתה. באחד הימים ארע דבר נורא הפרה צנחה ארצה ומתה! כסף לרכוש פרה נוספת לא היה לאלמנה. לפיכך נשארה המשפחה ללא מקור מחיה. הדבר הגיע לאוזני יהודי בשם ר' שמואל והרעיד את נימי נפשו. הוא לא נח ולא שקט עד אשר השיג את הסכום הדרוש וקנה פרה חדשה בעבור האלמנה והיתומים. המצוה שקים שהיא השבת מטה הלחם למשפחה בישראל, מילאה את לבו של הצדיק, שמחה ללא קץ. וימים רבים לאחר המאורע היה מתעניין ודורש בפרנסתה של האלמנה המרוצה היא מן הפרה. היה מבקש לדעת, השורה ברכה בתנובת החלב? הבאים לקוחות רבים לקנות חלב? ועוד, שכולן התעניינות בגורל האלמנה והיתומים.

באחד הימים כששאל ר' שמואל כמנהגו על אודות הפרה, פנתה אליו בתו היחידה, הצדקת מלכה ע"ה. אבא, כך אמרה, זה נכון שיש מצוה חשובה לתמוך באלמנה וביתומים, אך אותה אלמנה ואותם יתומים, שעליהם אתה מדבר, מצבם רחוק מלהיות נורא ואיום. מדוע מרעיש אתה עולמות סביב הפרה שקנית, כאילו המדובר במצוה חשובה, העומדת ברומו של עולם? שמע ר' שמואל את דברי בתו, והשיב לה כדרכו במשל נפלא:

מעשה באדם שפרנסתו היתה מכירת צמר ועורות כבשים. נסע האיש בעגלתו העמוסה ליריד, בדרכו התכוון ללון באכסניה על אם הדרך. כשראה האכסנאי את העגלה העמוסה בצמר ובעורות, חפץ לקנות פיסת עור קטנה על מנת לתפור ממנה כובע לראשו. אך הסוחר, ששמע את הבקשה, צחק בלבו. אני, הסוחר הגדול, אתעסק בעסקה פעוטה שכזו? ובקול אמר לאכסנאי: ראה, הן זוהי טרחה מרובה לפרוק את כל חבילותי על מנת למכור לך פיסת עור קטנה, שכמעט אינה מביאה לי רווחים... שתק בעל האכסניה ולא אמר מאומה, מי הוא שיטריח, בגלל הכובע שלו את הסוחר הדגול?!

בבוקר, המשיך הסוחר בדרכו אל היריד. ושם נכונה לו אכזבה. מסיבה כלשהיא, בלתי נראית לעין, כלל לא הצליח למכור את סחורתו! אמנם היו אנשים שהתעכבו ליד עגלתו ובחנו את העורות - אך לא קנו בתום ימי היריד, מצא עצמו הסוחר מעמיס את כל סחורתו על העגלה. כפי שהגיע כן יצא ממנה, בדרכו אל עיר מגוריו שוב עבר ליד אותה אכסניה בה לן בדרך אל היריד. גם עתה ביקש להנפש קמעה. כשהתקרבה עגלתו אל פתח בית האכסניה, ראה את האכסנאי לנגד עיניו. פנה אליו בנימוס, 'הן ביקשת לקנות אצלי עור לתפירת כובע. אם כן, המתן רגע ואפרוק את חבילותיי, ואז תוכל לבחור את העור המבוקש!'

לשמע דבריו של הסוחר הסתמנה הבעת פליאה על פני משרתו. אדוני, לחש, רצוני לשאלך דבר מה, מדוע כשהיינו פה בפעם הקודמת והאכסנאי ביקש לקנות פיסת עור, סירבת לפרוק את החבילות למלא את בקשתו, ואילו עכשיו באת אתה אליו והצעת לו לקנות, מבלי שהוא ביקש?!

לכך היתה תשובה מן המוכן בפיו של הסוחר: האם אינך מבין? בדרכי אל היריד קיוויתי למכור את כל סחורתי ביריד, ולכן לא רציתי להטריח עצמי סביב מכירת פיסת עור קטנה. אך שונה המצב כעת, ביריד לא הצלחתי למכור מאומה, ועתה מנסה אני להרוויח אפילו את המכירה הקטנה הזו... ר' שמואל אמר לבתו: את צעירה, ותספיקי למלא את ימך ושנותיך במצוות ובמעשים טובים לרוב ב"יריד" הרבה "עסקים" מצליחים וגדולים. אך אני אדם זקן שחזרתי בתשובה בסוף ימי, נמצא אני בדרכי חזרה הביתה. ב"יריד", לא הצלחתי לעשות מאומה, לא צברתי מצוות ומעשים טובים די הצורך. ולכן אני משתדל אני לאגור כל מצוה המזדמנת לי. כל מצוה ומעט טוב נחשבת עתה בעיני כ"מצאיה" ושש אני עליה כמוצא שלל רב. ואת, בתי, עודך שואלת: מדוע מרעיש אני עולמות בגלל פרה אחת?

לע"נ מרן רה"י הג"ר מאיר נסים מאזוז בן הרבנית כמסנה זי"ע

לע"נ הג"ר דוד שלום בן הרבנית פהימה זצ"ל

לע"נ דודנו היקר הר"ר של כהן בן פורטונה זי"ל

תנ"צ'ביה